

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izveniš pomembnejše in dneve po praznicah, ter velja po pošti prejemati se avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gid., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gid. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gid., za četrt leta 3 gid. 30 kr., za en mesec 1 gid. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer za Ljubljano za četrt leta 2 gid. 60 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gid. — Za oznanila se plačuje od šestdesetopne petit-vrste 6 kr., če se osamilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr., če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uradništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Iz Bosne in Hercegovine.

Dunaj 15. avgusta. Fml. Szapary javlja iz Doboja, da je imela 20. vojna divizija 13. t. m. hud boj pri Gračanici, a da so bile napadnjače vstaške čete odbite. 14. t. m. umaknila se je divizija radi pomanjkanja municije v Dobj in sicer v polnem redu, akoravno jo je sovražnik vedno nadlegoval. Vse ranjene in cel trën so spravili v varnost, akoravno so morali vojaki po slabih, blatnih cestah sami vleči in porivati vozove.

Dunaj 15. avgusta. Glavni poveljnik zasedne armade, fzm. pl. Filipovič naznanja iz Zenice 13. t. m. da ga je Hafis paša združen z deputacijo odličnikov prosil, naj se nikari ne pomikuje naprej, a da je on prosečemu odgovoril, da bode po poveljih, katera so mu bila dana, marširal v Sarajevo, in je zahteval od Hafis paše, da skrbi za pomirjenje razdraženega ljudstva, ter ga opozori na slabe posledice nepridnega upora.

Glavna pozornost vsega našega časništva obrnena je zdaj na magjarsko 20. divizijo fml. Szapary. Dunajski listi zagovarjajo poveljnika v istem smislu, kakor se sam brani. Podrobnosti seveda, ne poizvemo nikakoršnih, sklepa in govori pa se mnogo o tem neugodnem, tudi gledé vspehov ostalih dveh divizij jako neprilicnem dogodjaji. Prepričani smo, da je Dobj zadnji kraj, do katerega se je umaknil, ali moral umakniti Szapary, in da bode zdaj z novimi močmi udaril zopet naprej proti Tuzli in Zvozniku, pa nevarno je

bilo vendar to pomikanje do Doboja nazaj. Pomislimo le, da je Dobj ob poti, po katerej maršira glavna armada čez Žepče v Travnik, in v srce zlate Bosne.

Ker je pa uže početkom vojne „Wiener Abendpost“ avstrijske narode pozivala, naj bodo potrpežljivi gledé poročil in naznanil iz bojišča, ne ostaja tudi nam družega, nego potrpežljivo čakanje, da poizvemo kaj več o teh zadnjih prevažnih dogodjajih. — O maršu 7. divizije fml. Württemberg došlo nam je prijateljsko pismo, katero nam lepo risa marš do Jajca, in katero priobčimo jutri.

Oficijalno poročilo o boju 7. t. m. pri Žepčah fzm. barona Filipoviča, 8. t. m. se glasi: „Včeraj bil je v resnici srečen dan za naše orožje. Proti Žepčam šli smo v treh kolonah, in sicer desno krilo od Kaljevicev čez Ljubatovic, Novišer in Ponjevo; glavna kolona na velikej cesti, in levo krilo kolone na levem bregu Bosne čez Brankovec in Zimnica-Vrh; kmalu čez poludan dotaknili smo se sovražnika pri Ponjevo Brankovcem. Ker pelje pot tu jako navzgor in se jedva hodi po gosto zaraščenem potu, ter se je sovražnik močno utrdil, mogli smo le z velikimi težavnostimi prodirati, a trdna volja oficirjev in vstrajnost in hrabrost vseh vojakov zamogla je vse.“

Ob 4. uri popóдне prognali smo sovražnika iz prvega nastavljenja, a zasedel je takoj še močnejše utrjenje na Zepackem Brdu in Zimica vrhu. To utrjenje vzeti, bilo je še težavnejše delo. A ker so koncentrično vse tri naše kolone proti sovražniku stopale, posrečilo se jim je, ko je sovražnik trdno branil svoje

postavljenje, ga nazaj zagnati proti Žepčam. Zgubil je mnogo ljudij orožja in streliva.

Jeden bataljon anatolskih redivov (turske redne vojske) moral se je kompanijam 27. poljskega lovskega bataljona udati. Jednega štabnega oficirja 6 stotnikov, 11 častnikov in 360 mož tega bataljona redivov, ukazal sem na grad v Maglaji odpeljati.

Ako bi ne bila Bosna pri Žepčah tako plitva, ne bi nam moglo mnogo tisučev vstašev več uiti; a ker so jo lahko prebredli, ušla nam je večina.

Kakor ujetniki, kajmakam in medšlis v Žepčah soglasno pripovedujejo, bilo je vstašev 6000, in imeli so 4 kanone. Vstašem pomagali so vsi prebivalci iz okolice Sarajeva, Maglaja, Žepče, Zenice in Doboja. Pogum, hrabrost in Vstrajnost vseh oddelkov naše vojske bil je v tem boji sijajen.

31. julija dobila je porta od Hadži Loje iz Sarajeva sledeči telegram: „Vojaki so se združili z prebivalstvom. Od guvernerja zahtevalo se je, da naj mej ljudstvo razdeli orožje, kanone in strelivo; ker pa nij hotel tega storiti, so ga spodili. Mene so izvolili potem jednoglasno za generalnega guvernerja te provincije in mi dali vso meščansko in vojno oblast. Vojni materijal razdelil sem mej ljudstvo, ter gremo zdaj skupno zoper tujega vsiljenca. To naznanjam cesarskej vladi.“

Seeder in Seidl!

Iz Maribora 15. avg. [Izv. dop.]

Bili so jedenkrat časi, in nij še dolgo, ko so jenjali, ko državljan nij smel besede črhiniti,

Listek.

Gomila.

(Ukrajinska povest. Prosto po poljskem posl. Gašper M.)

Blizu Halčinca dvigala se je gomila; njeno obnožje je bilo podobno križu, na vrhu obrastena z osatom in travo, njen drob pa razkrivajo vspomeni preteklosti. Ljudska pripovedka pa spleta o njej z živo domišljijo čudne reči. — Kadar lovi mladina v noč kresnice, vidi, kako se dvigajo izmej osata vsakovrstna bitja in zbravši se v plameči ograji, se pomikajo počasi proti vasi; deca se prestrašijo in poskrijejo mej osat; — ko se naposled uverijo, da jasni mesec nepremakljivo stoji na istem mestu, vstajejo vedno drzneji in deró z vrišem naprej. Zmračilo se je uže in radostno se vračajo mali junaki, pa vidno se dvigajo nove iskre iz zemlje in se gonijo za deco. Gnetec se, dirjajo proti domu. Tako prisopihajo domu s strašili; to ti je pripovedovanja

o duhovih na gomili z raznovrstno priklado. Babe okoličnih sel in pristav skrivno šehtajo o copnicah in vešah, osiveli starci kimajo z glavami, zmigavajo z ramami in ne reko ni tako ali tako, — ker o tej gomili nič pravega ne vedó. Nikdo pa bi se ne upal po noči na njej spati, mimo nje iti — strašansko, kar kri po žilah zastaja in lasje na glavi se šetinijo. V celem selu bil je samo en starec Levko, ki je imel lastno kočjo na njej. On je moral tedaj kaj gotovega o njej vedeti, pa kaj ko nij govoril nikomur nič ni o strahovih ni o gomili.

Neke noči pred praznikom sv. Mihaela je sedel Levko na gomili in pazil: zdaj obrne oko proti selu, zdaj skloni čelo k tlam in koplje neprestano z debelo gorjačo, kakor bi hotel preriti do brezdna, in izkopati prorokovanja iz ubeglih časov. Veter žvižga po duplinah, vršči mej suhimi stebli, včasih udari ob strune na zemlji ležeče balabajke, katera tako zvučno zabreni, kakor da bi se snoval pre-roški klopčič domišljije v nebeški harmoniji.

Brzo so hiteli mej gosto meglo dežni oblaki drug za družem, kakor zgoščeni oddelki konjice mimo bistrega oka svojega poveljnika; včasih zabliskajo čelade in ostro jeklo orožja, tako se zasveti zdaj pa zdaj mesec in zvezde, toda hipoma izginejo v gostej tmuni. Pri nogah starca ležal je hrt, bel ko mleko, zadnji nogi je pod sé potegnil, sprednji naprej, tenjki gobec položil na zemljo; pazil je na vsako šuštanje, ker vedno je strigel z na pol privzdignjenimi všesi, ki so padali kakor mehka svila na tenjki vrat; milo je zrl na starca in zmigaval z repom. Uže so zapele kure polnoči — in pes je zalajal v Halčinju, potem drugi in tretji; hrup se je razlegal iz vasi na polje. — Naenkrat skočita izmej strupenega mlečnika dva jezdeca; jeden na rujavci, drugi na črnej žrebici, in tako dirjata, kakor bi hitela po glavo Fatarskega kana ali po zaklade sultanove v Carigrad. Starec je čul topot dirjajočih konj — vedno bližje in bližje, naposled se ustavita, nekaj zabobni, kakor bi kaj na zemljo padlo; hrt poskoči, a

drugače je prišel v klado. Tako je delal človek grofu, in biti je moral zadovoljen s tem, kar mu je ubozemu tlačanu ne ravno usmiljen ali pravičen gospodar njegov v grajščini pustil. Tudi žalostni so bili ti časi, in če je tudi grof v svojo lastno korist toliko skrbel za svoje tlakane, da mu niso pojemale gladni, bili so ti tlakani drugače brez vlastne volje, in kmet, kojemu je Bog dal zalo hčerko, ki je bila ves njegov ponos in vse njegovo veselje, nij smel zahrmeti nad grofom, kateremu se je ta zala rokinja dopadala, tak — za kratek čas. — Hudo je če nijsem gospodar tega, kar z lastnimi žulji pridelam, ali še hujši je, če moram misli svoje poskrivati, ko bi najrajše hudo zaklel; hudo je, če le zaradi tega na svetu živim, da svoje možgane k nogam sčloveka prav ponižno položiti moram: na jih zlahetni gospod! in zapoveduj jim, za-se jih ne smem upotrebljevati, Bog je le grofe in tlakarje ustvaril. —

Še živé mej nami Slovenci stari možje, ki se britko spominjajo teh krvavih časov. Pa klin s klinom! Kakor so človeka v teh časih trdo žulili posamezni ljudje, tako je ob času, ko je tem ljudem presedalo to robovstvo, tlakar trdo svojo pest udrihal na one, ki so si popreje po njem blatne škornje brisali; kri je tekla okolo obzidja grajščin tlake in desetine, krv najboljših ljudij. Dosti so trpela ljudstva, da so zrušila gradove človeške sužnosti; ali padli so ti gradovi in le kakor strašila prejšnjih solznih dnij, molijo posamezne stene ven iz bršljana, spominjajoče zdajšnji ljud na dobo, ko še teh sten nij bršljan ovijal, ko so še močne temno gledale doli v ravan; spominjajoče nas, da nekdanj nij tako tiho mirno tu gori bilo, kjer je grajščak z bokalom najboljšega vina v roci doli gledal, ter smehljaje se oziral po lepej planjavi, kjer so mu tlakarji delali za njegovo kašto. — Nij več toliko teh grajščin videti, zob časa jih spodjeduje; le one votline, kjer je nekdanj ljudstvo plačilo za svoje delo dobivalo, one ječe, kjer je marsikateri nedolžno umrl gladu, tiste še ostajajo, odmevajoče vnuku pohajajočemu, na teh razvalinah, tihi jok ubozega tlakarja.

Utonili so časi tlake in desetine; pod sekuro francoske prekucije padla je glava tega volka mej ovcami, in veselejše, človeka vrednejše življenje pošilja svoje prve žarke v dru-

starec mu zvižgne, in obstal je, nategnil vrat, in pazil s privzdignjenimi všesi, odkod prihaja topot in hrup. Levko napne oči in spozna dva konja ne daleč od razpotja in dva človeka, ki sta korakala proti gomili; zatrobi skoz roko in zavpije: ho hoj! — jezdeca mu odgovorita. Prispevši na gomilo pozdravita starca, kateri jima odzdravi — zdaj spregovori jeden: — Očka, prišli smo na obljubo. Starec pokima: obljubo treba spolniti, sedita otroka moja: — ker tedaj hočeta zvedeti povest povedal jo bom, ali nikar ne dvomita o resničnosti, ker če se razjezi starka in vama začara, potem vama bo predlo; kedor pride hudiču v kremplje, se ne izterga tako iz njih. Zdaj pa poslušajta:

Za onih blaženih časov, ko je Bogdan Ružinski, sedmi ataman čvrsto načeloval kozakom, ko je kozak Leh in Tartar zboroval pri mizah atamanskih v Trehtimiru, katerega je bil kralj Štefan kozakom za stolico podaril; v tistih svetih časih, ko so trije močni in silni narode v zvezi mej soboj gospodovali in upravljali sosednje kneževine, v tistih časih je

gačen svet, kjer človek nij več sužen človeku, kjer človeška prejšnja „plemenitost“ prokleta malo več velja, kjer se plemenitost meri po poštenosti človeka in se ne gleda na to, ako ga je zibala kje v revnej bajti uboga žena, ali so mu mladostni dnevi tekali v izobilju svetskega bogatstva! Človek sem, in grofvske sem krvi, kakor koji drugi, kojemu je tisti očak Adam, kakor meni, in če nijsem prebdest, bom sam povžil to, kar sem si pridelal in ne pustim, da me kdo krivično žali, pokazal mu bom, da se vem hišne svoje pravice posluževati. Ponosni smo začeli biti mi prejšnji tlakarji; trpeli smo prej preveč in jezno smo rekli, ko so gradovi prejšnjega gospodarstva padli: ljudje smo vsi, plemeniti vsi po rojstvu in krvi, in črv nas vse, brez izjeme, enkrat dobi.

To je dosti, in hvalimo Boga, da smo do tega prišli, zdaj nam je svet odprt, ker sami si bomo postiljali, in kakor si bomo postiljali, tako bomo ležali. Postava, zakoni države so naši gospodarji in če smo se prej „podložniki“ zvali, dobili smo pri krstu novejšega časa ime: državljani, to je, družabniki državne družbe! To je pa velik razloček mej prejšnjim in zdajšnjim stanjem. Le poskusi zdaj človek zalo mojo hčerko tak za kratek čas mi iztrgati, pokazal ti bom, da nijsem več tlakar, prav nevšečno trdo te bo moja kmetska pest vrgla kam v jarek, da boš 14 dnij svoje kosti pobiral, in le enkrat si briši škornje po meni, boš videl, da moji očaki nijso zastoj s cepci prejšnje čase pobijali! Slobodni ljudje smo in po večjem je naša, vseh ljudij volja mero-dajna. Prej narobe!

Ta sloboda je dosti truda, dosti krvi stala, tudi tvoji očaki, slovenski kmet, so s kosami in cepci, krampi in motikami prodirali v gradove tlake in desetine, tudi oni so bili zraven, ko je človeštvo jarem sužnosti raz sebe vrglo in račun delalo s poprejšnjim trdim časom. Kar so ti očaki s svojo krvjo pridobili, kar so s krvavimi rokami si priborili, in kar so s solzami veselja v očeh videli: — slobodo, zlato slobodo, to bi tebi slovenskemu vnuku bilo ničevno, ti ne bi bil ponosen na to, da si sloboden človek, ti bi hotel biti sužen drugim! Ne tega ne boš storil, še ti je dobro v spominu prejšnji čas, in zastoj za te nij tekla tvojih očakov

bilo selo Dudar na potoku Kodenjku ne daleč od Halčinca, kjer je oni le temni les. Takrat še nij bil ta kraj tako utrjen — tam je bila jedna kočja, v katerej je bivala tako zvana Sukuriha; imenovali so jo vražarko čarovnico, bolne je zdravila, zagovarjala ljudem in živini, delala dež in točo, sipala je z jedno roko srečo in z drugo nesrečo. Imela je tri hčerke, žive ko ribice, gibčne ko veverice, ličica so jim bila ko kri in mleko. Kadar so prepevale, utihnili so slavčki po mejah in čudé poslušali njih srebrni glas, in potem plaho poskušali za njimi, ko so utihnile; kadar so zaplesale, drhtala je zemlja velike radosti. Živele so brez skrbi; mladeniči okolice so rojili okoli njih, kakor muhe okolo medu; s tem zapleše, drugemu vtakne šopek za klobuk, pa srce in misli so jim proste, kakor ptičicam pod nebom. — Pa nij dolgo trajala ta sreča, tedaj se je svetila, kakor solnce pred nevihto najlepše, najedenkrat pa zažvižga burja, in črni oblaki prikrijejo solnca zlato obličje.

(Konec prih.)

in ne družih možakov krv! — Sloboden človek si, in delaš, kakor ti tvoja korist veli, komande ne poznaš, komande tudi tam ne poznaš, kjer stopiš na volišče, na katerem svoj glas oddajaš onemu, kateri ima kot tvoj pooblaščenec tam za te govoriti, kjer se, kakor v deželnem in državnem zboru postave delajo, po katerih ti živiz, živeti moraš, po katerih svoje davke odraitaš, ter sinove pod vojaško sukno pošiljaš; tudi tam ne poznaš komande, kjer nooblaščiš enega ali dva moža, ki v teh zborih tvojo voljo povejo. češ, tako in ne drugače hoče imeti štajerski Slovenec svojo hišo uravnano!

Ne moreš slovenski kmet ob lepšej priliki pokazati, da si sloboden mož in ne komandiran, kakor pri volitvah; pri tej priliki lahko pokažeš, da nisi več tlačan, nego da si sloboden mož, in da te slobode zdaj ne prodaš za lečno jed, kake prijazne besede gosp. Seederja, ali Brandstetterjevega najboljšega prijatelja — Seidla.

Mož slovenski, ti veš, kaj je politični komisar, ali okrajni glavar g. Seeder v Mariboru! — Naj ti, slovenski kmet, ta g. Seeder najlepše želi, naj ti zlate gradove obeča, naj ti pove, da bo, če njega 12. septembra kot poslanca voliš v deželni zbor, mleko in med tekla po Dravi ali Pesnici, ali šampanjec tekel iz tvojih sodov, naj ti kar mu drago lepega obeča, — on je odvisen od svojih gospodov, on je politični uradnik, in če njegov gospod hoče, da se tega, kar ti je obečaval, ne sme držati, ubogal bo, ubogati bo moral. — Ti si, slovenski kmet, sloboden človek, — kedo le te more vredno zastopati, slobodni gospodar slovenski? Odgovori! Tudi le sloboden, neodvisen človek! Ne? In kaj tvojemu ponosu, ki se vzdiguje v tvojih prsih, če pomisliš, da si bil pred 30. leti še tlačan, in da si zdaj sloboden človek, bolj ugaja neodvisen človek kot tvoj poslanec, ali odvisen uradnik? In Seidl! Ali te nij sram slovenski kmet, in se v tebi ne vzdiguje sveta jeza, če samo slišiš, da prijatelj Brandstetterjev — Seidl se tebi za poslanca sili! Zberi svoj ponos, ne vrzi se sam v blato, slovenski kmet, ker: kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevaj peti.

Bosna, Magjari in Slovanje.

Iz Slovenskih Goric 10. avg. [Izv. dop.]

Prav zanimivo je čitati zgodovino in pretresovati zadače, katere so si razni narodi v v teku časa stavili, s kakimi sredstvi so jih izpeljati hoteli. Najnovejša zgodovina je tudi v tem oziru jako podučljiva, akoravno jo moremo le z malim veseljem čitati. Nemci so se po mnogih borbah zjediniili, spravili so na dan svojo staro cesarsko krono, priklopili so maternej zemlji dva kosa, ločena uže več desetletij od nje. Koliko časa je poteklo, in koliko truda jih je stalo, da so izvršili to veliko in staro svojo zadačo — nalogo narodnega zjedinenja! Kako marljivo, požrtvovalno in pogumno so delovali in še delujo Lahi za zjedinjeno Italijo! Kako daleč segala je delavnost Ogrov leta 1848, da bi si ustanovili neodvisno, samostalno vlado v svojej državi! To so izgledi iz življenja narodov, kakor si jih v duhu pri naših težnjah in bedah dan za dnevom ponavljamo. Mi Slovani bi strmeli in se čudili nasledkom delovanja navedenih narodov, ko bi se nam ne bilo ozirati tudi na sredstva, s katerimi se je delovalo v dose-

go namena in gledati ostro na naloge, katere si stavijo omenjeni narodi z nova.

Magjari ne zajemajo svoje državniške močnosti samo v Berlinu in Terebesu, marveč so segnili v neke prostej uri tudi po knjigi slovanskega zgodovinarja, slavnega Palackega — kakor pazljivi in postrežljivi „leibžurnalisti“ poročajo.

Gotovo so se magjarski grofi usmilili slovanske pare ter so se hoteli iz zanesljivih virov prepričati, kje in kako dolgo nas uže nemno izdelan svinjski črevelj žuli, kako nam je pomagati iz zadrege. Ker je Kossuth začel stavbo blažene Magjarije, ker sta Deak in Andrassy dogotovila čuden umotvor, znan po svetu pod imenom „magjarskega globusa“, napotil se je Andrassy, zapustivši svoje prijatelje, ustanoviti nam Jugoslovanom „jugoslovanski globus“ — ali recimo, ker mladi hrvastki vseučiliščniki niti Srbov, niti Jugoslovancev ne poznajo — „hrvatski globus“ povečan. Tako je mislil vsak Slovan, ko je čital ono poročilo o blagonsnem in mirnem delovanju Andrassyja. Žalostno pa dobro je jedino to, da se je varal vsak, kdor je bil teh mislij — žalostno, ker imajo odločujoči Magjari baje vse druge namere, ter si stavijo nam Slovanom sovražni cilj — dobro, da se Slovani za časa izdramimo, ter ne živimo, roke križem držaje, v škodljivih iluzijah. Andrassy in z njim vsak Magjar-ember pozna do dobrega lego in stanje svoje domovine; vsakdo ve da obdajajo Magjarijo vsestransko od magjarskega različna plemena. Od delovanja teh plemen je odvisno, da Magjarija hrani svojo sedanjo velikost, da se razprostira in raste na škodo sosedov, ali da se v njih korist krči. Sorodna plemena so jako oddaljena bila in se bodo še bolj oddaljila, kadar se izpelje berlinska mirovna pogodba gledè Rumunije, Bolgarije, Srbije in Bosne. Tudi ta zgodovinski preobrat razumevajo Ogri, ter ga hočejo vsaj po mogočnosti v svoj prid obrniti, ker ga z vso silo niso mogli zabraniti.

Da se ta veriga slovanska, katerá se polagoma poklada Magjarom okolo nog, in pred katero je uže Tisza svaril svoje rojake, takoj začne sekati in odpravljati, za to hoče najti Andrassy v Bosni ključ ali ključ. Bosna je tako rekoč čez noč postala ona dežela v kateri imajo Ogri po svojej bujnej domišljiji izpolnjevati posebno misijo, v katero nameravajo presaditi svojo kulturo, svoj jezik, svojo deželno upravo, svoje „stuhlrichterje“ in pandure, in svoje vedno prazne kase. Oj trikrat srečni Bošnjaki, da so vam vstali v Ogrih tako veliki kultivatorji!

Sram vas bodi, vi Jugoslovani, da morate v devetnajstem veku kulturno mater Magjarijo sezati! Andrassy bi bil lahko vstran pustil čitanje Palackega knjige, kajti opazovanje zgodovine hrvatskega naroda bi ga bilo podučilo, da zdaj Magjari še prerano trepečejo pred slovanskim elementom, da je ta rod slovanski pod žezlom ogerskim tako pokoren sluga in njegovi vodje — skoro brez izjeme — taki „opportunitaetsmajerji“, ka si njih krvni sovražnik sme mirno za njihovim hrbtom gnjezdo nanašati pri belem dnevi, ter si poiskati ono stanje, katero mu daje priložnost in moč, zgrabiti od dveh stranij pleme slovansko, in prek njega narediti si most do zaveznikov — bratov po krvi. To je kratko tudi vsa naloga Ogrov; v izpeljavo te naloge pustijo s tolikim veseljem marširati svoje polke v Bosno. Da je to njih namen, tega ne prikrivajo niti v svo-

jih časnikih, niti ne gojijo te ideje le v domovini; — pošiljajo jo marveč tudi v druge časnike, celo mej Francozi so se našli njih zagovorniki v tem oziru.

Ogri so praktični in v sredstvih malo ali nič izbirljivi. Vrh tega so veliki šovinisti, in v tem je iskati povod in uzrok simpatijam Francozov do Ogrov. Drugače si ne moremo tolmačiti pisarjenja velikega francoskega lista „Journal des Débats“ v povzdigovanje in slavo Ogrov, češ, da imajo ravno oni jedini merodajni faktor biti v zasedeni Bosni, da je njih ustava jedina pripravna za upeljavo v Bosni, in kar je enakih bedarij in čenčarij več. Ta magjarski „selfgovernment“, o katerem Ogri sami najmenj vedo, mora v očeh Francozov — priveržencev „Journal des Débats“ — biti neka čudovita reč. — Prav lahko je tedaj tudi verjeti, da je zvit Oger z dopisom o „magjarskem selfgovernmentu“ hotel le opravičevati postopanje Ogrov v bodočnosti glede Bosne, in ob jednem mistificirati v tej reči slabo podučene Francoze. Kako more sicer nekoliko podučeni človek brez smeha čitati naveden dopis.

Mi sosedi Ogrov ne poznamo nobednega pravega „selfgovernmenta“ v celej Magjarskej. Še menj ga poznajo druga plemena, zvezana z Magjari v jedno državo. Ali je morebiti po misli Francozov in Ogrov to izgledni „selfgovernment“, da morajo biti vsi uradniki Ogri, da se mora v učilnicah in po uradih pisati in govoriti le ogerski; da se za časa volitev vsaka stranka, ki ne veruje v očeta Kossutha Lajoša in sina Tiszo Kolmana, s fokošem poseka in potolče, da se Slovacom magjarski poslanci s čutaro, pestijo in vinom vsiljujejo, da se Srbom in Saksom jemljejo izobraževalni zavodi, da se obsojujejo in v ječo mečejo Ogrom nevšeče osebe?

Kje se oni zakon, tičoč se razmer raznih sodov, dejansveno tudi izpolnjuje? Kedo more resnobno trditi, da v Magjariji sme res vsako pleme se posluževati svojega jezika v šoli, po vseh uradih? Kje so tiste magjarske lastnosti, ki delajo Ogre po mnenju „Journal des Débats“ za vladarje tako sposobne? Ali se ne imenujejo krutost, brezobzirnost, posilnost? In ti ljudje bi bili od osode odmenjeni, da igrajo v Bosni prvo ulogo? Takih lastnostij treba je Ogrom, da doženejo s Hrvatij gnjile pogodbe in nagodbe, teh morajo se posluževati, da spravijo Jugoslovane ob ves vpliv in ob vso veljavo. Da se to ne zgodi, za to bode skrbel le dobri Bog.

Slovani moramo odkrito in glasno izreči, da v Bosni mej Slavjani nemajo nobene misije, niti Magjari, niti Nemci. Bosna je zemlja slavjanska, ter se ne sme in ne more niti pomagjariti niti ponemčiti. Pa tudi z besedami samimi ne opravimo vsega. Treba bode zlasti Hrvatom ustvariti z bosenskimi prebivalci, govorečimi slovanski jezik, duševno zvezo. Paziti bode na to, da ohranijo svoj jezik in svoje šege, kar jim je zagotovljeno tudi po cesarskem oglasu. Privesti jih je do zavesti, da imajo na severu, vzhodu in zahodu v zaslombo — brate. Ta zaslomba pa naj bode močna in zanesljiva. Hrvati naj se ne varajo in naj ne mislijo, da jim bodo Ogri Bosno umirili, uredili, ter urejeno in pomirjeno jim v last izročili. V enakih slučajih niso Magjari nikdar in nikjer velikodušni. Videant conules, nequid detrimenti res publica capiat.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 16. avgusta.

Na *Ogerskem* so volitve sledeče izpale: izmed 413 sedežev dobila je vladna stranka 236, zedinjena opozicija 74, skrajna levica 68, 10 nacionalcev. Divjakov je 11, treba je še 11 ožjih volitev. — Ukaz l. 1876. o izvažanju orožja iz Ogerskega in prevažanja skozi deželo je ogerski minister notranjih zadev tako preuredil, da mora oni, ki orožje pošilja v Črnogoro, Bosno, Hercegovino in Srbijo prositi dovoljenja vlade; za pošiljanje v druge dežele treba je le dovoljenja uradnega.

Vnanje države.

Porta se vsled angleške nenasitljivosti bolj in bolj nagiba na rusko stran. Sultan Abdul Hamid tuli še nij podpisal fermana, kateri bi dal Angležem pravico, vsa vojna utrjenja na C. pr. sè svojimi vojniki zasesti. Sultan se menda tudi zato jezi na Angleže, ker so mu ti dobro kupčijo razdrli. Ko se je bila namreč konvencija angleško-turška od 4. junija razglasila, nakupil je sultan Abdul Hamid na Cipru mnogo zemljišča po nizkej ceni. Kakor je pa znano je Angleška vlada proglasila, da so vse kupčije neveljavne, katere so bile sklenene na Cipru po objavljeni konvencije. In tudi sultanu nasproti je ta ukaz veljal. — *Porta* še vedno pošilja vojsko na grško mejo.

V *angleškej* spodnji zbornici odgovoril je Bourke na vprašanje Dilkeja, da vlada nič o tem ne ve, če so šli Rusi v resnici čez Oxus; tudi ne ve on poročati kje da so Rusi v srednji Aziji nastavljeni, a so tudi Angleži poslali misijo emiru v Kabul. Vlada pazi na dogodjaje v srednji Aziji. Ruski vpliv v Aziji provzročuje Angležem dosti preglavice.

Iz *Rima* se poroča, da se za zdaj mej vatikanom in Nemčijo nij sklenila posebna konvencija, določilo se bode le, kako daleč se je uže sporazumljenje doseglo. „Cerkvenih“ postav se ne bode omenjalo, a drugače se pa bodo odslej izvrševale. Msg. Massella pričakuje se v Rim. Mož „iz železa in krvi“ se je tedaj le Rimu uklonil in konec je s tem „kulturnega“ boja na Nemškem, ker on tudi, kakor poroča italijanska „Voce della verita“, ne zahteva več od škofov nemških, da bi pripoznali zloglasnih „cerkvenih“ postav. Česa pač ne bodeča še prouročila ona dva nemška strela na nemškega cesarja.

Pruska predložila je 14. t. m. nemškemu zveznemu svetu načrt postave o socialistih. Ta postava prepoveduje v svojih 24. paragrafih vsa društva, zborovanja, tiskovine in celo krčmarska poslovanja, katera bi imela socialdemokratske ali komunistične tendencije. Zvezni svet odlaš je ta načrt, kateri občno pozornost vzbuja, posebnemu odboru v prevdarek. Ta postava, ako bode sprejeta, uničila bode vso tolikanj hvalisano slobodo nemško, ker sega celo v privatno življenje državljanja. Siromaki, katerim se nij posrečilo dela najti, bodo se podili čez mejo. Društva se bodo razpuščala, vse njihovo premoženje smela bode policija pograbit. Ustvaril se bode nov „državni urad“, ki bode imel društvene in časopisje zadevajoče stvari razsojati. Ude tega urada voli zvezni svet, ter jih imenuje cesar. Policija smela se bode v vse vtikati — lepa sloboda nemška!

Dopisi.

Iz Trsta 10. avg. [Izv. dop.] Naši Lahoni se nekonfiscirano hudujejo indirektno po svojih listih, in to naj huje v „Indipendente“, da so tudi tržaški sinovi v Bosni. Čudno se jim zdi to, da ravno oni se morajo z vstaši biti, kakor, da bi bili Italijančiči kaka izjema! Zakaj jih niso vprašali, če jim je po godu ali ne? Vojak je zato, da brani državo. Tu se ne vpraša, je li lahon, nemčur ali Slovan, ali Magjar. To dokazujejo najbolje Slovani; hrabri in zvesti bijejo se za dom in cesarja in ako ne bodo vsi domu prišli, kateri so šli v

Bosno, rekli bomo, umrli so hrabro junaško za domovino. Lahonska agitacija je nekoliko potihnila, ali na skrivnem rujejo še vedno izmečki tržaške človeške družbe, katere je nekdo onidan v „Pester Lloyd“ dobro opisal rekši, da so večinom tuje, kateri bi policija naša lahko v laško domovino črez morje poslala. Da ravno za Trst in Goriško z Istrijo naj bolj rujejo ti Italijančiči, temu so uzrok oni, ki se za državi zveste Slovence niso dosti zmenili, temveč nam delali ovire. To se zdaj uže v višjih krogih pripozna, in strogo pretresava. Pa vse eno dobro znamo, da je naša prihodnost le mogoča v Avstriji, to se ve, v pravičnej, ki se bode držala naših narodnih pravičnih teženj in želj. Dobro znamo, da Avstrija bode še roko stegnila do naše roke, katera uže leta in leta nevtrujena na prestol dvignena skoro omaguje. Znano je nam, stražnikom skrajnih obmorskih mej, da smo kitajski zid državi, zatorej se hočemo na narodnej slovanskej podlagi okrepiti in priboriti si večjo avtonomijo in narodno svobodo, ker le iz te nam postane moč, katera bo odbila vse tuje in državi navarne navale.

Da se bode izdajskim Lahonom slovanska in avstrijska pest v obraz pokazala, bode slovanska tržaška okolica in Trst v nedeljo na rojstni dan Njegovega Veličanstva na Proseku ko bode blizu 100 krepkih okoliških in tržaških pevcev pelo „Bog ohrani“ in „Naprej zastava Slave“, — prej pa bo še drug dokaz, ki ga bomo popisali, ko se zgodi in ko slavnost mine.

Iz Ljutomera 10. avg. [Izv. dop.] (O učiteljske skupščini), katero smo 7. t. m. tu imeli, bi rad obširneje poročal, ako bi ona bila tolike važnosti, kolikor je zasluži obširen dopis. Ali naše učiteljske konference nima več tiste veljave, kakor bi jo morale imeti, ali kakoršno so vsaj začetkoma nove šolske dobe sem ter tja imele. Prvič predsednik ne postavlja na dnevni red zanimivih vprašanj, drugič pa nij čisto svobodno, razpravljati dana vprašanja odkrito in temeljito, tretjič se pa na sklepe učiteljev malo ozira. Skoro da ne morem teh učiteljskih skupščin boljše opisati, nego ako rečem, da so za učitelje samo nekakovšna šola, ki traja 4—6 ur, velim šola, kakoršno je kandidat imel skozi 4 leta na učiteljski dan za dnevom. Učitelji dobé nekoliko pitanj didaktično-pedagogičnih, te morajo (?) izdelati pismeno (ali pa iz knjig prepisati), izročiti se morajo kakor učenci izročevajo svoje naloge učitelju, in potem pa to izdelano nalogo ustno povedati, ako nadzornik to želi.

Takovšno šolo so imeli tudi učitelji Ljutomerskega in gornjeradgonskega okraja v Ljutomeru. Ta šola je bila pa čisto lahko delo; težje naloge morajo izdelovati učenci tukajšnje 1. realke. Najprvo je gosp. nadzornik povedal, kaj je našel po šolah hvalevrednega in kaj pomanjkljivega, ter dajal nekatere dobre navode za boljše poučevanje in vzrejevanje. Govoril je lepo, kakor bukve; kajti njegovi nasveti se beró v vsakej metodi in pedagogiki. Potem so učitelji to, kar so bili spisali in prepisali iz raznih knjig, pripovedali, nekateri boljše, nekateri slabše, kakor je pač komu več ali menj gladko oficijalna nemščina tekla. Sicer pa niso ravno vsi učitelji le nemščino mlatili; so nekateri učitelji, kateri v kot potisneno slovenščino

vsikdar na njeno častno mesto poleg nemščine postavljajo. Torej, kaj se je vse govorilo?

G. Mihalič od Kapele je prav dobro opisoval v lepem slovenskem jeziku učiteljeve lastnosti in poudarjal zlasti ljubezen do otrok. G. Lapajne je na kratko razložil, katere dolžnosti ima šolski voditelj. Gg. Boštjančič, Dominkuš in Kryl so vsi v slovenskem jeziku razlagali, kako se imajo nekatere berilne vaje v šoli obravnavati. G. Errschenagg (t. j. Erženjak) od sv. Petra pri Radgoni je konsekventno nemško govoril. Razpravljal je najvažnejšo točko dnevnega reda, namreč o kmetijsko-napredovalnih šolah. Pri tej točki so se debate udeleževali gg. Lapajne, Kryl in Boštjančič. Sklenilo se je, naj bodo te šole prostovoljne, in le ob nedeljah. Dobre nasvete je dajal g. Lapajne v tej zadevi. — G. nadzornik je tudi pri tej skupščini nemščino prav gorko priporočal, pa v svojih besedah nij bil dosleden. Rekel je, da sicer ne trpi, da bi se pri posameznih predmetih, n. pr. pri računstvu, pri zemljepisni tudi na nemščino oziral, vendar pa želi (ukaza pa še nič nij) sl. deželni šolski svet, da bi se računstvo, zemljepis, zgodovina, geometrija, risanje in telovadba vendar le v nemščini poučevala. . . .

Domače stvari.

— († Dr. Fr. Gros.) Piše se nam iz Dunaja: Iz tukajšnjega vojnega geografičnega instituta izvedel sem posredno za nas Slovence pretužno vest, da je v hudej bitki pri Žepčah, v kojem se je 47. peš. polk posobno odlikoval, pal gospod France Gros, rezervni častnik v 47. polku, dr. prava, avskultant pri c. kr. sodniji v Švehatu poleg Dunaja, bivši pevodja dunajske „Slovenije“. Dr. Fr. Gros rodil se je v Mozirju v savinske dolini, dovršil gimnazijo v Ljubljani, a provoslovje na dunajskem vseučilišču. Hoteč delati sodnijski izpit, bil je na odpustu doma; a tja dobil je poziv, da mora v — Bosno! V Dr. Grosu izgube Slovenci jednega najtalentiranejšega jurista, navdušenega domorodca, izvrstnega muzika.

— (Deželni predsednik vit. Kalina) podal se je v četrtek z okrajnim glavarjem pl. Wurzbachom na Vrhniko ogledavat škodo na pogorišču.

— (G. Ignac Mali), c. kr. okrajni glavar v Sežani je na svojo prošnjo deján v pokoj. O tej priliki mu je cesar za njegovo izvrstno, zvesto in koristno delovanje izrekel svojo hvalo, ter mu podelil naslov in značaj namestniškega svetovalca.

— (Domače delo.) Pri g. Avgust Geclju, podobarju v Ljubljani, videti je lepo izdelan križev pot, katerega je naročil fajmošter A. Stare za cerkev na Rovih pri Kolovcu. Okviri so jako lepo in okusno v stilu renésance izdelani in bogato pozlačeni.

— (Zabavni vlak) z Dunaja peljal je 15. t. m. mnogo potnikov v Postojno in Trst, ter se mudil tudi dve uri v Ljubljani, kjer so tuje obedovali.

— (Na celovškem gimnaziju) je bilo mej 261 dijaki 226 Nemcev (?) in baje le 32 Slovencev. Število Slovencev je gotovo skrceno, vendar se nam zdi, da koroški Slovenci dajejo malo študirati svoje sine, zatorej pa manjka tako silno narodne inteligence na Koroškem.

— (Požar.) Iz Ljutomerske okolice se nam poroča, da je v Stročjivesi bil 7. avgusta

popoldne požar, ki je upepelil dvema posestnikoma (Pevcu in Kúkecu) skednje.

Telegram „Slovenskemu Narodu“.

Is Postojne 16. avgusta. Vsled odloka ministerstva je volitev zdanjega župana Burgerja ovržena, ter bode nova volitev razpisana.

Razne vesti.

* (Igla za lase kot uzrok smrti.) V Hattingenu se je mlada žena z iglo za lase na glavi ranila, za kar se ona nij zmenila. A kmalu jel je vrat otekati in v dveh urah bila je mlada žena mrtva. Zdravniki so rekli, da si je z ono iglo kri ostrupila.

* (Boj v zverinjaku.) Iz novega Bidova odpeljati je hotel nekdo 24. m. m. v Gičini svoj zverinjak, kar se čuje iz oddelka, kjer je bil nek lev zaprt, strašno rjovenje. Lastnik zverinjaka hiti gledat, kaj da se je bilo zgodilo. Tu vidi, kako je jeden tiger grizel sprednjo nogo ameriškega leva. Ta je bil namreč železne palice pregrizel, ter je skozi ljuknjo nogo potisnil, katero je tiger takoj zagrabil. Vsled rane je lev poginil, ter ima po njem lastnik 1000 gld. škode.

Javna zahvala.

Podpisano županstvo se gorko zahvaljuje prostovoljne požarne straži ljubljanske, katera je k požaru 12. t. m. tako hitro pritekla na pomoč in neutrudljivo celo noč delovala na to, da se je požar zadušil — kakor tudi sosedom Logatčanom in Borovničanom ter gospodu štacijskemu vodji borovniškemu, ki so ravno tako s svojimi brizgalnicami prihiteli na pomoč, ter pomagali omejiti in zadušiti strašni požar.

Županija vrhniška 15. avgusta 1878.

Ig. A. Jelovšek, župan.

Tujci.

18. avgusta:

Evropa: Weis iz Siska.
Pri Slonu: Elsinger iz Dunaja. — Legat iz Trsta. — Kraupa iz Dunaja. — Müller iz Gradca. — Glavina iz Trsta. — Jiruš iz Zagreba.
Pri Maliču: Hiršman iz Dunaja. — Blasich iz Trsta. — Eckstein iz Dunaja. — Ban iz Gorice.
Pri bavarskem dvoru: Cehovin iz Brna.

Dunajska oora 16. avgusta.

Enotni drž. dolg v bankovcih	62 gld. 90	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	65	—
Zlata renta	73	25
1860 drž. posojilo	111	75
Akcije narodne banke	820	—
Kreditne akcije	263	10
London	115	65
Napol	9	28
C. kr. cekini	5	51
Srebro	100	80
Državne marke	57	—

Loterijne srečke.

V Trstu 10. avgusta: 66. 85. 39. 29. 42.
 V Linci 10. avgusta: 10. 29. 11. 27. 50.

Marko Wir empfehlen geschätzt.
 als Bestes und Preiswürdigstes
Die Regenmäntel,
 Wagendecken (Plachen), Betteinlagen, Zeltstoffe
 der k. k. pr. Fabrik
von M. J. Elsinger & Söhne
 in Wien, Neubau, Zollergasse 2,
 Lieferanten des k. und k. Kriegsministeriums, Sr. Maj. Kriegsmarine, vieler Humanitätsanstalten etc. etc.

(159—47)

Naznanilo.

Sklenol sem svojo filijalo, **trgovstvo s slikami v Ljubljani,** poleg zvezdnega drevoreda v hiši banke „Slovenije“

razpustiti. Da bi si pa težavno zavijanje, vožnino itd. prihranil, prodam vso svojo zalogo 40 do 50% ceneje, nego se dobi po štacunah. Vsakdo ima tedaj priliko, slik si s tako malo ceno kupiti, kakoršne še nikdar nij bilo. Ker mi pa ostaje malo časa, zato prosim, da se oni, kdor želi kaj kupiti, kolikor mogoče hitro oglasi.

Sè spoštovanjem

(253—3)

Ferd. Rudl,

z Dunaja, začasno v Ljubljani.

Lastnina in tisk „Národne tiskarne“.